

Varuh človekovih pravic
Dunajska cesta 56
1000 Ljubljana

Dr. Nataša Pirc Musar,
predsednica Republike Slovenije
gp.uprs@predsednica-slo.si

Številka: 0103-52/2025-1

Datum: 25. 8. 2025

Spoštovana gospa predsednica Republike Slovenije,

te dni mineva šest mesecev, od kar institucija Varuha človekovih pravic Republike Slovenije deluje brez predstojnika. 23. februarja 2025 se je namreč iztekla funkcija nekdanjemu varuhu Petru Svetini, vodenje institucije pa sem v skladu z Zakonom o varuhu človekovih pravic takrat začasno prevzel kot prvo zapisani namestnik po sklepu o nadomeščanju. Takšna ureditev sicer omogoča nujno operativno delovanje, ne more pa nadomestiti strateškega vodstva, ki ga lahko zagotavlja le predstojnica oziroma predstojnik s polnopravno legitimno pozicijo na čelu institucije.

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije je ključen varuh demokracije in pravne države v Sloveniji. Z ustavo nam je zaupan širok mandat varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Naša naloga ni le reaktivno obravnavati pobude posameznikov, ki se v stiski obračajo na nas, temveč tudi proaktivno opozarjati na sistemske težave in se odločno, z močjo argumenta, odzivati nanje. Brez izvoljene predstojnice oziroma predstojnika s polnim mandatom, ki mu daje vso potrebno kredibilnost, institucija ne more v polni meri opravljati svoje temeljne ustavne in zakonske vloge - strateško načrtovati svojega dela, se odzivati na kompleksne družbene izzive ter s potrebno prepričljivostjo opozarjati na kršitve človekovih pravic, ki jih povzročajo organi oblasti ali nosilci javnih pooblastil. Institucija Varuha je tako trenutno omejena predvsem na reaktivno delovanje, kar slabi našo učinkovitost, avtoriteto, načenja legitimnost in ogroža težko pridobljeno zaupanje javnosti v naše delo. Tudi izkušnje iz drugih držav in sorodnih institucij kažejo, da začasno vodstvo, četudi aktivno in odgovorno, pogosto vodi v zadržanost pri odločitvah, zmanjšano ambicioznost in opuščanje dolgoročnih ciljev. Dolgotrajno delovanje brez stabilnega vodstva prav tako vpliva na notranjo dinamiko, povzroča negotovost in slabi kondicijo institucije, kar lahko vodi v njeno dolgoročno izčrpanje.

Posebej zaskrbljujoče je dejstvo, da se to dogaja v času, ko se institucija pripravlja na reakreditacijo s strani [Globalnega zavezništva nacionalnih institucij za človekove pravice \(GANHRI\)](#). Republika Slovenija je leta 2022, po več kot dvajsetletnih prizadevanjih, pridobila **status A po Pariških načelih**, kar pomeni najvišjo možno mednarodno potrditev, da institucija deluje neodvisno, učinkovito, pluralno in legitimno. Ta status omogoča polno sodelovanje na zasedanjih Organizacije združenih narodov, vključuje volilno pravico v mednarodnih organih in utrjuje ugled Slovenije kot države, ki spoštuje človekove pravice.

GANHRI jasno določa, da morajo institucije s statusom A ne le vzdrževati visoke standarde, temveč jih tudi nenehno krepiti. Dolgotrajno stanje brez imenovanega

predstojnika pa lahko, kar ste opozorili tudi že sami, postavi pod vprašaj nekatere temeljne pogoje akreditacije, kar pomeni, da v trenutnih okoliščinah obstaja tveganje za izgubo tega pomembnega in prestižnega statusa. To bi bilo skrajno neprimerno, ne le na nacionalni ravni, temveč tudi mednarodni, saj bi se Slovenijo ocenilo kot državo, ki zaradi notranjepolitične situacije ni sposobna zagotoviti neodvisnosti lastne institucije za človekove pravice.

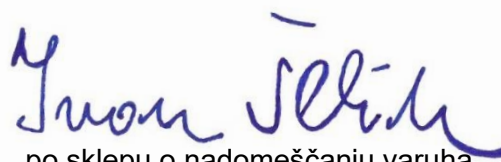
Ob tej priložnosti se vam zahvaljujemo za vsa vaša dosedanja prizadevanja, da neodvisni instituciji, ki mora predstavljati branik pravic ljudi pred posegi oblasti, omogočite predstojnico oziroma predstojnika, ki bo s svojim ugledom, strokovnostjo, predanostjo in srčnostjo zagotovila oziroma zagotovil polno operativno in proaktivno delovanje.

Dolgotrajno stanje brez legitimnega vodstva namreč predstavlja resen demokratični primanjkljaj in omejuje učinkovitost institucije, kar ni produktivno niti konstruktivno za državo in njene ljudi. Vaša odločilna vloga, skupaj z Državnim zborom Republike Slovenije, pri iskanju političnega soglasja in zagotavljanju izvolitve, je ključna za stabilnost institucije ter ohranjanje njene avtoritete, ki je nujna za izvajanje ustavne in zakonske vloge Varuha. Iskreno se vam zato zahvaljujemo za vse napore, ki jih vlagate v realizacijo tega cilja.

Naj ob tem izpostavimo tudi zagato, ki se nanaša na postopek imenovanja namestnika varuha človekovih pravic. Mandat se enemu izmed namestnikov izteče 1. aprila 2026, pri čemer Zakon o varuhu človekovih pravic (15. člen) določa, da »Varuh predlaga državnemu zboru imenovanje namestnika najkasneje šest mesecev pred potekom mandatne dobe prejšnjega namestnika«, torej do 1. oktobra 2025. Ker pa trenutno nimamo imenovanega varuha, postopka za imenovanje novega namestnika ne bomo mogli izpeljati, kar pomeni, da se bo že tako okrnjena institucija na vodstveni ravni kmalu še dodatno kadrovsko oslabila.

Razumemo, da je postopek imenovanja varuhinje oziroma varuha kompleksen in v danih razmerah politično zahteven, a ob tej priložnosti apeliramo na odločevalce, naj v dobro institucije in ljudi, za katere smo tu, prevladata razum in odgovornost, ki bosta čimprej omogočila izvolitev nove varuhinje oziroma novega varuha človekovih pravic.

Z lepimi pozdravi,

po sklepu o nadomeščanju varuha
Ivan Šelih
namestnik varuha človekovih pravic